

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Το παρόν έγγραφο είναι μέρος ενός προγράμματος εκπαίδευσης 4 ενοτήτων για την προώθηση της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.). Το υλικό αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για Εκπαιδευτές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Υπεύθυνους Χάραξης Πολιτικής.

Ενότητα 4: "Αναπτύσσοντας το οικοσύστημα: Τοπική Ανάπτυξη, Οικονομικές Ροές και Δικτυώσεις"

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντανακλά τις απόψεις μόνον των δημιουργών, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτό.

Εταίροι του έργου

Ενότητα 4: "Αναπτύσσοντας το οικοσύστημα: Τοπική Ανάπτυξη, Οικονομικές Ροές και Δικτυώσεις"

Σχετικά με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό είναι μέρος ενός συνόλου εκπαιδευτικών ενοτήτων με στόχο την προώθηση της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Ο.) στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.). Όραμα αποτελεί η κατάρτιση και η επαγγελματική εξέλιξη των νέων, μέσω της προώθησης εναλλακτικών κοινωνικοοικονομικών μοντέλων.

Συνιστά τόσο ένα εργαλείο όσο και ένα εκπαιδευτικό υλικό, χρήσιμο για εκπαιδευτές και συμβούλους Ε.Ε.Κ., στο οποίο μπορούν να βρουν πληροφορίες, υλικό, αναφορές, παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων για να κατανοήσουν τι είναι η Κ.Α.Ο. Αποτελεί ένα σημείο εκκίνησης ώστε εκπαιδευτές και σύμβουλοι να δημιουργήσουν το δικό τους υλικό και να ενσωματώσουν την Κ.Α.Ο. στη διδασκαλία και την εκπαίδευσή τους με καινοτόμο και περιεκτικό τρόπο. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οδηγός για Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Υπεύθυνους Χάραξης Πολιτικής, οι οποίοι καλούνται να βοηθήσουν και να καθοδηγήσουν τις νέες γενιές στην επαγγελματική τους πορεία φέρνοντάς τους σε επαφή με το σύμπαν των εγχειρημάτων στην Κ.Α.Ο: ένα παράδειγμα εναλλακτικής ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας βασισμένη στον συνεργατισμό, την απασχόληση και την βιωσιμότητα.

Σχετικά με την Κ.Α.Ο.

Η Κ.Α.Ο. ως ένα εναλλακτικό κοινωνικοοικονομικό μοντέλο βασίζεται σε αξίες και πρακτικές συμπεριλήψης, οι οποίες είναι ιδιαίτερα απαραίτητες σε μια 'εποχή μετάβασης'. Αυτοί που δραστηριοποιούνται στην Κ.Α.Ο. αναπτύσσουν εναλλακτικές λύσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας πέρα από τα κυρίαρχα οικονομικά μοντέλα εστιάζοντας στη βιωσιμότητα, τις κοινωνικές ανάγκες, την αμοιβαιότητα και την αλληλεγγύη.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Κ.Α.Ο. είναι μια οικονομία που στοχεύει σε μια εναλλακτική μορφή ανάπτυξης, ριζικά διαφορετική από την επικρατούσα κερδοσκοπική προσέγγιση. Περιλαμβάνει οργανισμούς ο σκοπός των οποίων εστιάζεται περισσότερο στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές αξίες παρά στην αναζήτηση οικονομικού κέρδους και μεγέθυνσης. Είναι ένας τρόπος ικανοποίησης των ανθρώπινων αναγκών μέσω οικονομικών δραστηριοτήτων - όπως η ισότιμη ανταλλαγή υπηρεσιών - που ενισχύουν τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της οικολογικής βιωσιμότητας, της συνεργασίας, της αμοιβαιότητας, της κοινότητας και της δημοκρατίας.

Πώς μπορεί να βοηθήσει και τους εκπαιδευτές αλλά και τους εκπαιδευόμενους της Ε.Ε.Κ.;

Είναι εμφανές ότι η Κ.Α.Ο. θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη αυτών των δυνατοτήτων μέσα από την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Πιο συγκεκριμένα, η Κ.Α.Ο. παρέχει ευρείες γνώσεις σχετικά με τις κοινωνικές και οικονομικές δυναμικές, τη βιώσιμη σχεδίαση, τη δημοκρατική διαχείριση, τον κοινωνικό/περιβαλλοντικό/οικονομικό αντίκτυπο κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας, την πολυεπίπεδη γνώση, τις επικοινωνιακές και διαπροσωπικές δεξιότητες, τη διαχείριση μετασχηματισμών, την εφαρμογή του συμμετοχικού σχεδιασμού, την ομαδική εργασία, τις δυνατότητες δικτύωσης, την ικανότητα για συνεργατικές συμπράξεις και, τέλος, δημιουργικές μεθοδολογίες, όπως συνεργατικές, δημοκρατικές και συμπεριληπτικές μεθόδους, ισότιμη προσέγγιση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου κ.λπ.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τις ενότητες;

Η παρούσα ενότητα, μαζί με τις άλλες τρεις ενότητες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε αυτόνομα είτε ως μέρος άλλων εκπαιδεύσεων σε τομείς της Ε.Ε.Κ. όπως η οικονομία, το management, η τοπική/περιφερειακή ανάπτυξη, η περιβαλλοντική διαχείριση και άλλα. *Δεν αποτελεί ένα πλήρες, λεπτομερές σύνολο εκπαιδευτικού υλικού, αλλά ένα ολοκληρωμένο και ολιστικό εργαλείο που στοχεύει στο να ενεργοποιήσει τη φαντασία, τη δημιουργικότητα και τις δεξιότητες διδασκαλίας των εκπαιδευτών, ώστε έπειτα να αναπτύξουν το δικό τους υλικό.* Στόχος του μαθήματος κατάρτισης είναι να εξοπλίσει τους εκπαιδευτικούς με τα μαθησιακά αποτελέσματα που απαιτούνται για το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, την παράδοση και την αξιολόγηση της διδασκαλίας στους εκπαιδευόμενους, και ειδικά στους νεότερους, με έμφαση σε όσους είναι άνεργοι και δεν λαμβάνουν εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση, οι οποίοι θέλουν να καταρτιστούν στην Κ.Α.Ο. ή να την ενσωματώσουν στην εκπαίδευσή τους σε άλλους τομείς. Τέλος, μπορεί να τροποποιηθεί αναλόγως, ώστε να ξεπεράσει τα 'όρια της Ε.Ε.Κ.' και να χρησιμοποιηθεί και σε άλλα επίπεδα εκπαίδευσης.

Τίτλος	Αναπτύσσοντας το οικοσύστημα: Τοπική Ανάπτυξη, Οικονομικές Ροές και Δικτύωσεις
Διάρκεια	30 ώρες
Εισαγωγή – Γενικός Σκοπός «Γιατί είναι χρήσιμο για τους εκπαιδευτές Ε.Ε.Κ.;"»	<p>Η τρέχουσα ενότητα είναι ένα εκπαιδευτικό πακέτο υπό τη μορφή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για το θέμα της Εισαγωγής στην Κ.Α.Λ.Ο., το οποίο μπορεί να προσφέρει μια σαφή εικόνα για το σχεδιασμό μελλοντικών εκπαιδευτικών μαθημάτων σε βασικά ζητήματα του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο.</p> <p>Επομένως, είναι χρήσιμο για τους εκπαιδευτές Ε.Ε.Κ. ώστε να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενημερώνουν σχετικά με τη σύνδεση των δικτύωσεων Κ.Α.Λ.Ο. με την τοπική ανάπτυξη. • Προωθούν τη λογική ότι η Κ.Α.Λ.Ο. αναπτύσσεται μέσω των δράσεων δικτύωσης. • Ορίζουν τους τύπους και την αξία κάθε δικτύου. • Διατυπώνουν την κοινωνική αξία και τον αντίκτυπο των επιχειρήσεων Κ.Α.Λ.Ο. μέσα από την έννοια της βιωσιμότητας. • Θέτουν στόχους και να βρίσκουν μεθόδους ανάπτυξης δικτύωσεων Κ.Α.Λ.Ο. • Είναι σε θέση να κατανοούν την αξία των κοινοτικών συνεργατικών δικτύων. • Προσδιορίζουν ποιες πληροφορίες είναι απαραίτητες ώστε οι ενδιαφερόμενοι φορείς να μπορούν να επιφέρουν κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. • Έρχονται αντιμέτωποι με την 'κλασική' έννοια της οικονομικής ανάπτυξης μέσα από βιώσιμες διαδικασίες τοπικής ανάπτυξης.
Γνώσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία και ως ένα κοινωνικοοικονομικό κίνημα. • Να γνωρίσουν σχετικές έννοιες όπως ο συνεργατισμός, τα κοινά, οι πόλεις σε μετάβαση, το δίκαιο εμπόριο, η αγροοικολογία κλπ.

	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν για την έννοια, τα χαρακτηριστικά και τις πρακτικές της Τοπικής Ανάπτυξης. • Να αναγνωρίζουν τη σύνδεση ανάμεσα στην τοπική ανάπτυξη, την Κ.Α.Λ.Ο. και άλλες σχετικές έννοιες. • Να γνωρίζουν για τα Κοινωνικοοικονομικά Κοινωνικά Συνεργατικά Δίκτυα. • Να ξεχωρίζουν τους τομείς, τις συνεργασίες και τους οργανισμούς από τα δίκτυα Κ.Α.Λ.Ο. • Να αναγνωρίζουν την οργάνωση ενός Κυκλώματος Αλληλέγγυας Οικονομίας τοπικά. • Να αναγνωρίζουν τις διαστάσεις των δικτύων: Οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές. • Να αναγνωρίζουν τα τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και ευρωπαϊκά Δίκτυα. • Να αναγνωρίζουν τα κριτήρια ένταξης ενός φορέα στα Συνεργατικά Δίκτυα. • Να κατανοούν τη σημασία της κινητοποίησης και της κοινωνίας των πολιτών. • Να αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς τύπους δικτύων (περισσότερο ή λιγότερο κεντρικά σχεδιασμένων). • Να γνωρίζουν τις διαφορετικές στρατηγικές τοπικής δικτύωσης (λειτουργικές, στρατηγικές, για συνηγορία). • Να εντοπίζουν τις καθοριστικές διασυνδέσεις για τη δημιουργία δικτύου. • Να μάθουν τα οφέλη και τους περιορισμούς της διαδικασίας δημιουργίας ενός δικτύου.
Δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Να μάθουν πώς να σχεδιάζουν ένα Δίκτυο Τοπικής Ανάπτυξης σε μια συγκεκριμένη περιοχή. • Να μάθουν πώς να χαρτογραφούν τις οικονομικές και κοινωνικές ροές μιας περιοχής. • Να διαχειρίζονται ένα πλάνο δικτύου σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό επίπεδο. • Να αποτυπώνουν και να αξιολογούν ένα πλάνο για την τοπική ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας δικτύων. • Να αναγνωρίζουν διαφορετικούς τύπους Δικτύωσης στην Κ.Α.Λ.Ο.

	<ul style="list-style-type: none"> • Να σχεδιάζουν πολυ-συμμετοχικά συνεργατικά δίκτυα σε συγκεκριμένη περιοχή. • Να χρησιμοποιούν μεθοδολογίες και εργασίες για συμμετοχικό διάλογο. • Να πειραματίζονται με διαφορετικά εργαλεία για την κινητοποίηση των πολιτών. • Να χρησιμοποιούν συμμετοχικές μεθοδολογίες και εργαλεία. • Να μάθουν πώς να κινητοποιούν ενδιαφερόμενους για τη δημιουργία δικτύων. • Να εφαρμόζουν μεθοδολογίες για εμπλοκή και συμμετοχή σε ένα δίκτυο. • Να διαχειρίζονται τη συνεργασία δικτύων με στόχο την Τοπική Ανάπτυξη. • Να πειραματίζονται με διαφορετικούς τύπους συμμετοχής σε ένα δίκτυο.
<p>Αλλαγή στάσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναρωτηθούν για την ανάπτυξη μέσω μεγέθυνσης ή μέσω δικτυώσεων • Να αναλογιστούν τις υλικές και κοινωνικές δυναμικές της συνεργασίας ανάμεσα σε διαφορετικούς ενδιαφερόμενους φορείς. • Να ενθαρρύνουν τη δημιουργία διαφορετικών τύπων δικτύων για την ανάπτυξη μιας περιοχής. • Να καταλάβουν την αξία της συν-κατασκευής πολιτικών για την κοινότητα και το περιβάλλον. • Να καταλάβουν τη σημασία της συνεργασίας για την κοινωνική συνοχή μιας κοινότητας.
<p>Ικανότητες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία διαφορετικών μοντέλων δικτύων Κ.ΑΛ.Ο. • Διαχείριση των βασικών στοιχείων λειτουργίας ενός δικτύου Κ.ΑΛ.Ο. • Σχεδιασμός ενός πολυ-συμμετοχικού συνεργατικού δικτύου σε συγκεκριμένη περιοχή. • Επιτυχής χαρτογράφηση των οικονομικών και κοινωνικών ροών μιας περιοχής.

	<ul style="list-style-type: none"> ● Οργάνωση συμμετοχικών διαδικασιών για την κινητοποίηση των πολιτών. ● Σχεδιασμός και δημιουργία κυκλωμάτων Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας. ● Δημιουργία βιώσιμου πλάνου τοπικής ανάπτυξης. ● Διαχείριση της συνεργασίας διαφορετικών δρώντων σε ένα Δίκτυο. ● Εκμάθηση τεχνικών για ενδυνάμωση του κοινωνικού κεφαλαίου.
<p>Κύριο Περιεχόμενο</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εισαγωγή στην Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία: χτίζοντας ένα οικοσύστημα <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Φορείς Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας: Χαρακτηριστικά και Τύποι 1.2. Συνέργειες και Συνεργασίες ανάμεσα σε φορείς Κ.Α.Ο. 1.3. Τομείς δραστηριότητας στα πλαίσια της Κ.Α.Ο. 1.4. Διαφορετικοί τύποι και μορφές των φορέων Κ.Α.Ο. (συνεταιρισμοί, κοινωνικές επιχειρήσεις, κλπ.) 1.5. Σχετικές έννοιες: Συνεργατισμός, Αυτοδιαχείριση, Κοινά, Δίκαιο Εμπόριο, Κίνημα Ανοιχτού Λογισμικού. 2. Δίκτυα Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ορισμός και εμπειρίες από δικτυώσεις Κ.Α.Ο. 2.2. Διαφορετικοί Τύποι Δικτυώσεων (Τοπική, Εθνική, Διεθνής) 2.3. Ρόλοι και Λειτουργία των Δικτύων Κ.Α.Ο. (Συνηγορία, Εκπαίδευση, Ορατότητα) 2.4. Η Οικονομική Διάσταση των πρωτοβουλιών Κ.Α.Ο. 2.5. Κριτήρια συμμετοχής στα δίκτυα Κ.Α.Ο. 3. Συγκροτώντας ένα τοπικό δίκτυο Κ.Α.Ο. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Διαγνωστική μελέτη των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών ροών σε τοπικό επίπεδο 3.2. Τοπικές Ανάγκες και ανάλυση ενδιαφερόμενων φορέων 3.3. Σχεδιασμός και συγκρότηση Κυκλωμάτων Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας 3.4. Οικονομικά Κυκλώματα: παραγωγή, κατανάλωση, διανομή στα πλαίσια της Κ.Α.Ο.

	<p>3.5. Εργαλεία και μέθοδοι: Πώς να συγκροτήσετε ένα δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>4. Τοπική βιώσιμη ανάπτυξη και Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>4.1. Ανάπτυξη ‘από τα πάνω’, ‘από τα μέσα’ και ‘από τα έξω’</p> <p>4.2. Βασικές αρχές ενός τοπικού αναπτυξιακού πλάνου</p> <p>4.3. Σχεδιασμός και ανάπτυξη τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου</p> <p>4.4. Πλάνο ανάπτυξης με επίκεντρο την κοινότητα</p> <p>4.5. Σχεδιασμός τοπικού βιώσιμου αναπτυξιακού πλάνου, βήμα-βήμα</p>
<p>Μέθοδοι/Τεχνικές/Συμβουλές για Εκπαιδευτικούς</p>	<p>Οι συμμετοχικές εκπαιδευτικές διαδικασίες είναι καθοριστικές για την ενεργή εμπλοκή των συμμετεχόντων και την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας. Η ανάδειξη της πρακτικής πλευράς της Κ.ΑΛ.Ο. με τη χρήση παραδειγμάτων καλών πρακτικών, την παρουσία καλεσμένων ή τη διεξαγωγή επιτόπιων επισκέψεων είναι ένα εξίσου σημαντικό μέρος της διαδικασίας.</p> <p>Εμπλοκή συμμετεχόντων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλοκή συμμετεχόντων κάνοντας χρήση της εμπειρίας τους στην Κ.ΑΛ.Ο. • Ανταλλαγή εμπειριών των συμμετεχόντων σε Κ.ΑΛ.Ο. και συνεταιρισμούς. • Συλλογή εμπειριών μέσω της χρήσης σημειωμάτων (post-it) που μπορούν να ταξινομηθούν σε πεδία και/ή τύπους πρωτοβουλιών Κ.ΑΛ.Ο. και να αξιολογηθούν συνολικά. <p>Ομαδική εργασία και πρότζεκτ:</p> <p>Διαχωρισμός των συμμετεχόντων σε ομάδες οι οποίες θα εργαστούν πάνω στο δικό τους πρότζεκτ το οποίο θα βασίζεται σε αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. – κάθε ομάδα θα επιλέξει μία ιδέα για το πρότζεκτ της βάσει του οράματός τους, της εμπειρίας τους, ή ενός παραδείγματος Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Επικεντρωθείτε σε ενεργητικές μεθόδους εκμάθησης:</p> <p>Οι ενεργητικές μέθοδοι συνεπάγονται δέσμευση για συμμετοχή τόσο από τους εκπαιδευόμενους όσο και από τους εκπαιδευτές. Αυτά είναι μερικά παραδείγματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ομαδική εργασία/ασκήσεις, • ομαδικές συζητήσεις/brainstorming/επίλυση προβλημάτων,

	<ul style="list-style-type: none"> • ανάλυση πρακτικών παραδειγμάτων/ιστορίες/μελέτες περίπτωσης, • παρουσιάσεις από καλεσμένους/επισκέπτες, • επισκέψεις πεδίου. <p>Οι ενεργητικές μέθοδοι είναι σημαντικές στην προώθηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • της ενίσχυσης της διάδρασης/συμμετοχής μέσα στην ομάδα, • της αποτελεσματικής σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη και των ιδεών με πραγματικά παραδείγματα, • της κατανόησης των περιεχομένων από τους εκπαιδευόμενους, • των κινήτρων των εκπαιδευομένων.
<p>Παραδείγματα – Μελέτες περίπτωσης – Ασκήσεις</p>	<p>Άσκηση_1: Παιχνίδι προσομοίωσης “Να το δίκτυο!”¹</p> <p>Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες (με max 10 εκπαιδευόμενους και 1 εκπαιδευτή). Έχοντας ως βάση τις προϋπάρχουσες γνώσεις και τις αποκτηθείσες πληροφορίες, οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν (προσομοιώσουν) ένα λειτουργικό δίκτυο Κ.Α.Λ.Ο. όπου θα είναι δυνατό να βρεθούν κοινές απαντήσεις / λύσεις σε προσωπικές ανάγκες μέσω της αλληλεγγύης και της συνεργασίας. (Χρόνος δραστηριότητας: 1.30 ώρα)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Με βάση τους τομείς που μόλις αναλύθηκαν και με τη βοήθεια του Solution Μαρτου Ripess, αποδώστε σε κάθε μαθητή 2 διαφορετικούς ρόλους (άτομα ή επιχειρήσεις που ήδη μοιράζονται τις αξίες και τις αρχές της Κ.Α.Λ.Ο., φυσικά). Για παράδειγμα: οικογένεια, παραγωγός κρέατος, παραγωγός μελιού, αγρόκτημα, συνεταιρισμός εύρεσης εργασίας για μη προνομιούχα άτομα, παραγωγός πετρελαίου, εργοστάσιο οικολογικών απορρυπαντικών, κατάστημα δίκαιου εμπορίου, συνεταιρισμός ανακύκλωσης [είναι σημαντικό να αποδώσετε περισσότερους ρόλους σχετικούς με την οικογένεια και τα αγροκτήματα ή με άλλους παραγωγούς, ώστε οι μαθητές να μπορούν να αποκτήσουν εμπειρία συνεργασίας ανάμεσα σε παραγωγούς ή καταναλωτές] (Χρόνος δραστηριότητας: 10 λεπτά) • Κάθε μαθητής πρέπει να περιγράψει όλες τις ‘ανάγκες του χαρακτήρα’ του λεπτομερώς. Για παράδειγμα: Οικογένεια

¹ Το παιχνίδι ρόλων έχουν φτιάξει οι Solidarius Italia και έχει δοκιμαστεί σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

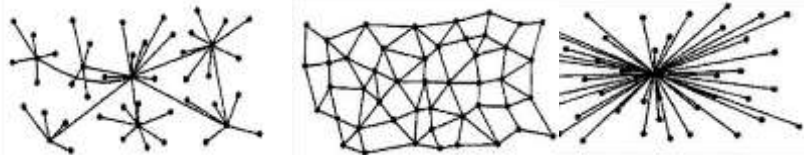
1: πατέρας δάσκαλος, μητέρα άνεργη μουσικός, 1 έφηβη κόρη, 1 μικρός γιος. Οι ανάγκες τους: βιολογική διατροφή, εργασία, οικολογικά απορρυπαντικά, αθλητικές δραστηριότητες για παιδιά... και ούτω καθεξής. Παραγωγός κρέατος: αύξηση των παραδόσεων στο σπίτι, βιολογική τροφή για ζώα, οικολογικά απορρυπαντικά για το κατάστημα κ.λπ. (Χρόνος δραστηριότητας: 15 λεπτά)

- Ας ξεκινήσουμε από τις ανάγκες: ένας μαθητής διαβάζει τις ανάγκες του χαρακτήρα του και βάζει την κάρτα του πάνω στο τραπέζι. Εάν ένας άλλος μαθητής έχει έναν χαρακτήρα που μπορεί να ικανοποιήσει μία από αυτές τις ανάγκες, θα τοποθετήσει και τη δική του κάρτα στο τραπέζι. Συνεχίστε έως ότου όλοι να έχουν δηλώσει τις ανάγκες τους και η ομάδα να μην μπορεί πλέον να τις ικανοποιήσει. (Χρόνος δραστηριότητας: 45 λεπτά). (Σημαντικό: ο εκπαιδευτής ή ο δάσκαλος θα πρέπει να καθοδηγήσει τους μαθητές του στην αναζήτηση συλλογικών και συνεργατικών λύσεων. Για παράδειγμα, ομάδες καταναλωτών ή προμηθευτών.)
- Στο τέλος, γράψτε όλους τους δεσμούς ανάμεσα στους χαρακτήρες: να το δίκτυο!

Σημειώσεις: το παιχνίδι αυτό έχει μόνο δύο σημαντικούς κανόνες:

- ✓ Είναι σημαντικό να ψάχνετε κοινές και συνεργατικές απαντήσεις στις ανάγκες (αποταμίευση, μείωση της ρύπανσης, δημιουργία εργασιών...);
- ✓ Όλοι οι χαρακτήρες πρέπει να εισάγονται στο δίκτυο (τα δίκτυα Κ.ΑΛ.Ο. είναι συμπεριληπτικά).

Άσκηση_2: Ομαδική δραστηριότητα πάνω στα υπέρ και τα κατά διαφορετικών τύπων Δικτύων

Μελέτη Περίπτωσης: Δίκτυο 'Καρποί Αλληλεγγύης'
<https://fruitsofsolidarity.gr/>

Το δίκτυο 'Καρποί Αλληλεγγύης' εμφανίστηκε στο πλαίσιο της διεθνούς υποστήριξης προς τις ελληνικές αυτοοργανωμένες δομές αλληλεγγύης κατά τα χρόνια της βαθιάς κρίσης της χώρας (2015). Είναι εμπνευσμένο από τις αξίες και τις αρχές του "Solidarity Economy Based Circuits" (E. Mance 2011).

Το δίκτυο 'Καρποί Αλληλεγγύης' είναι ένα δίκτυο συνεταιρισμών παραγωγής στην Ελλάδα και πρωτοβουλιών παραγωγής από ενεργούς πολίτες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η εναλλακτική διαδικασία δίκαιης εξαγωγής υποστηρίζει οικονομικά με διαφανή και αμοιβαία αποδεκτό τρόπο:

- α) νέους τύπους αγροτικών συνεταιρισμών και κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα,
- β) τους υποστηρικτές / αγοραστές των προϊόντων της καμπάνιας, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτούν ποιοτικά προϊόντα σε πιο προσιτές τιμές, χωρίς διαμεσολαβητές, με γνώμονα το κέρδος,
- γ) συλλογικότητες που οργανώνουν ή συμμετέχουν σε εκστρατείες στο εξωτερικό ή λειτουργούν ως σημεία διανομής,
- δ) αυτοοργανωμένες πρωτοβουλίες στην Ελλάδα,
- ε) μια μόνιμη υποδομή που υποστηρίζει την κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία και συνεταιρισμούς στην Αθήνα.

Ένας από τους κύριους στόχους αυτού του δικτύου είναι να εντοπίσει τις ομάδες που μοιράζονται ένα κοινό όραμα για την κοινωνία και την οικονομία και οι οποίες θεωρούν ότι το θεμελιώδες στοιχείο είναι η οικονομική υποστήριξη μέσω ενός οικονομικού κύκλου των πρωτοβουλιών και φορέων που επιδιώκουν την κοινωνική αλλαγή μέσω της συλλογικής δράσης.

Πηγές (Άρθρα, βίντεο, παρουσιάσεις)

Δίκτυα Κ.Α.Λ.Ο.

- Πολυ-συμμετοχικές ομάδες όπως: Community Supported Agriculture
<https://communitysupportedagriculture.org.uk/>

- Συνεταιρισμοί ενέργειας <https://www.rescoop.eu/>
- Συλλογική Κατοικία <https://www.cohousingprojects.com/en/what-is-cohousing/>
- Τοπικά συστήματα ανταλλακτικού εμπορίου και ανταλλακτικά νομίσματα <https://wiki.p2pfoundation.net/LETS>
- Τοπικά δίκτυα Κ.Α.Ο. (APES, CRESER, REAS EUSKADI, RES TRENINO, XARXA)
- Εθνικά δίκτυα Κ.Α.Ο. (REAS, MES, RedPES, RES ITALIA, FORUM SOLIDARISCHE OEKONOMIE)
- Διατομεακά δίκτυα Κ.Α.Ο. (ENSIE <http://www.ensie.org/>, URGENCI <https://urgenci.net/>, INAISE <http://inaise.org/en/>)
- Ινστιτούτα (RIUESS <https://riuess.org/>, EMES <https://emes.net/>)
- Δημοτικά και Περιφερειακά δίκτυα (RTES, XMES, REVES)
- Ηπειρωτικά δίκτυα (RIPESS-LAC, RAESS, ASEC, RIPESS EU, RIPESS NA, RIPESS OCEANIA)

Εργαλεία

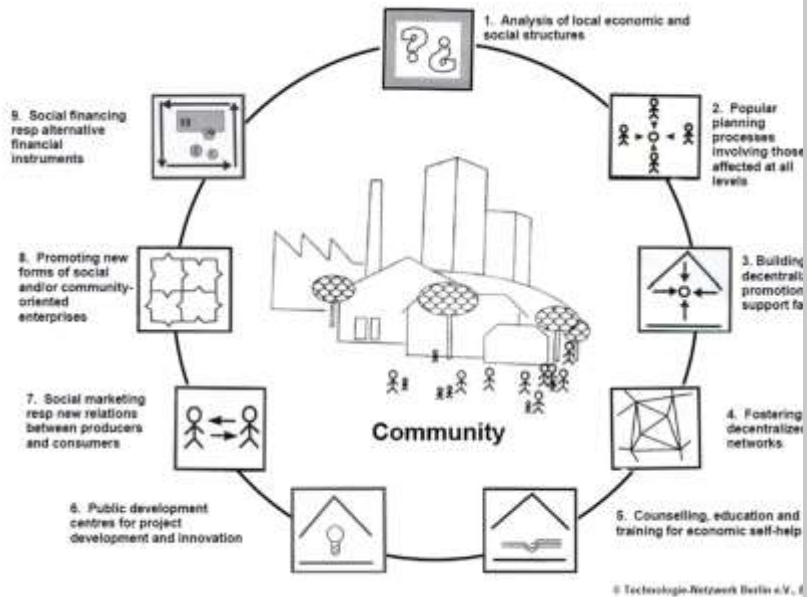
- **SSE solutions map:** Αυτό το διαδικτυακό και διαδραστικό εργαλείο δείχνει ποιες λύσεις ακολουθεί η Κ.Α.Ο. Ο χάρτης λύσεων παρουσιάζει μελέτες περιπτώσεων, βίντεο, συνέδρια, εκπαιδευτικά μαθήματα, διατριβές και οργανισμούς από όλο τον κόσμο: http://www.socioeco.org/solutions_en.html
- **Εγχειρίδιο εκπαίδευσης για πρωτοβουλίες προς μια Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία:** Οι δραστηριότητες προορίζονται για νέους και νέες που ενδιαφέρονται ή συμμετέχουν στην Κ.Α.Ο.: <http://sseds4youth.org>
- **SOCIOECO:** Ιστοσελίδα πηγών κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας. Το Socioeco είναι ένας ιστότοπος πηγών ο οποίος έχει σχεδιαστεί για να παρέχει στους πολίτες, στους ερευνητές, στους δημοσιογράφους και στους τοπικούς συμβούλους ευκολότερη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την Κ.Α.Ο.: <http://www.socioeco.org>

Άρθρα

- The Role of Social Enterprise in Local Economic Development, Dr. Karl Birkhölzer Interdisciplinary Research Group Local

Economy at Technologie-Netzwerk Berlin:

<https://www.technet-berlin.de/#start>

- **Solidarity Economy**, Euclides Mance, December 2011: http://solidarius.com.br/mance/biblioteca/solidarity_economy.pdf. Αυτό το άρθρο επικεντρώνεται στη μέθοδο κατασκευής της Αλληλέγγυας Οικονομίας, οι οποίες βασίζονται στη συγκρότηση δικτύων συνεργασίας και κυκλωμάτων αλληλέγγυας οικονομίας.
- **The Network of Municipalities** for the Social and Solidarity Economy: <http://ajuntament.barcelona.cat/tempsicures/en/noticia/the-network-of-municipalities-for-the-social-and-solidarity-economy-is-formalised>. Ένα άρθρο σχετικά με τη διαμόρφωση δημοτικής συμμαχίας με στόχο την προώθηση, την ενίσχυση και την εδραίωση της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.

Βίντεο

- Implementing the Sustainable Development Goals: What Role for Social and Solidarity Economy? Διεθνές Συνέδριο: <https://unsse.org/2019/07/04/sdgs-sse-conference/>
- International Fair Trade Charter: https://www.youtube.com/watch?v=9G8W3Ilc-MU&list=PLbRhGCEbamjkXpjXB4EprTTzyrAjdV5_I

	<ul style="list-style-type: none"> • Η Καταλονία υπήρξε ιστορικά εύφορο έδαφος για το συνεταιριστικό κίνημα και τώρα είναι μια από τις κορυφαίες περιοχές του κόσμου που έχουν υιοθετήσει την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία, έχοντας στενή επαφή με διαφορετικά κοινωνικά κινήματα. Αυτό το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει μια σειρά τέτοιων πρωτοβουλιών στη Βαρκελώνη, στους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης, της στέγασης, της εστίασης, της χρηματοδότησης και του πολιτισμού, καθώς και XES (Catalan Solidarity Economy Network) που συνδέουν τέτοιες εμπειρίες: https://www.youtube.com/watch?v=PjTccAF7qZw&t=639s
<p>Γλωσσάρι</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία είναι ένας τρόπος να ικανοποιηθούν οι ανθρώπινες ανάγκες μέσα από οικονομικές δραστηριότητες (όπως οι ανταλλαγές, η παραγωγή, η κατανάλωση και οι υπηρεσίες) που ενισχύουν τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της οικολογικής βιωσιμότητας, της συνεργασίας, της αμοιβαιότητας, της κοινότητας και της δημοκρατίας. Η κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία δεν είναι ένας τομέας της οικονομίας, αλλά ένας φορέας αλλαγών και μετασχηματισμού του οικονομικού συστήματος. (...) Η Κ.Α.Ο. επιδιώκει τον συστημικό μετασχηματισμό που υπερβαίνει την «επιφανειακή» αλλαγή στην οποία οι καταπιεστικές δομές, στις οποίες βασίζεται το σύστημα και τα θεμελιώδη ζητήματα παραμένουν άθικτα (Δίκτυο Ripess 2013). • Αξίες: Η Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία αποτελεί μια ηθική προσέγγιση της οικονομικής ανάπτυξης η οποία βασίζεται στην αξία και δίνει προτεραιότητα στην ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη, έναντι των κερδών και της αλόγιστης ανάπτυξης. Περιλαμβάνει αξίες όπως: ο Ανθρωπισμός, η Δημοκρατία, η Αλληλεγγύη, η Συμπερίληψη, η Επικουρικότητα, η Ποικιλομορφία, η Δημιουργικότητα, η Αειφόρος ανάπτυξη, η Ισότητα, η Ενότητα και η Δικαιοσύνη για όλους. • Η Κοινωνική Οικονομία κατανοείται συνήθως ως ο ' τρίτος τομέας ' της οικονομίας, συμπληρώνοντας τον ' πρώτο τομέα ' (ιδιωτικός / κερδοσκοπικός) και τον ' δεύτερο τομέα ' (δημόσιος / κεντρικά σχεδιασμένη). Ο τρίτος τομέας περιλαμβάνει συνεταιρισμούς, αμοιβαίες ενώσεις και ιδρύματα. Αυτοί οι φορείς είναι συλλογικά οργανωμένοι και προσανατολισμένοι γύρω από κοινωνικούς στόχους που ξεπερνούν τα κέρδη ή τις επιστροφές στους μετόχους.

- **Κοινωνικές Επιχειρήσεις:** Μια κοινωνική επιχείρηση είναι ένας φορέας στην κοινωνική οικονομία του οποίου ο κύριος στόχος είναι περισσότερο να έχει κοινωνικό αντίκτυπο παρά να αποφέρει κέρδος για τους ιδιοκτήτες ή τους μετόχους του. Λειτουργεί παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες στην αγορά με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο και χρησιμοποιεί τα κέρδη της κυρίως για την επίτευξη κοινωνικών στόχων. Η διαχείριση γίνεται με ανοιχτό και υπεύθυνο τρόπο και, συγκεκριμένα, περιλαμβάνει εργαζόμενους, καταναλωτές και ενδιαφερόμενους που επηρεάζονται από την οικονομική δραστηριότητα. Ο κύριος στόχος τους είναι να έχουν κοινωνικό ή περιβαλλοντικό αντίκτυπο για το γενικό συμφέρον.
- **Συνεταιρισμός:** Ένας συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συνενώνονται εθελοντικά για να καλύψουν τις κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους μέσω μιας επιχείρησης την οποία κατέχουν από κοινού και ελέγχουν δημοκρατικά. Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν σε όλους τους τομείς της οικονομίας και διακρίνονται τρεις βασικούς τύπους:
 - συνεταιρισμοί εργατών ή παραγωγών (συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών αγροκτημάτων).
 - συνεταιρισμοί πελατών.
 - πιστωτικά ιδρύματα.
- **Δικτύώσεις Κ.ΑΛ.Ο.:** Τα δίκτυα Κ.ΑΛ.Ο. είναι σύνολα οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών αλληλένδετων πρωτοβουλιών που περιλαμβάνουν πολλούς διαφορετικούς δρώντες ή ομάδες φορέων (που ονομάζονται κόμβοι) οι οποίοι παίζουν διαφορετικούς ρόλους, έχοντας διαφορετικούς πόρους και ανάγκες. Η οργανωτική ή νομική μορφή των οντοτήτων δεν θεωρείται τόσο σημαντική όσο η προοπτική και οι αξίες που επιδιώκουν, υιοθετώντας "προσεγγίσεις που υποστηρίζουν την ελευθερία, την αμοιβαιότητα, την αλληλεγγύη και την ισότιμη ανταλλαγή, από το τοπικό στο παγκόσμιο επίπεδο" (βλ. RIPESS). Αυτά τα δίκτυα συγκροτούνται σε διαφορετική κλίμακα: μπορεί να είναι τοπικά, εθνικά ή διεθνή (π.χ. RIPESS), καθώς και τομεακά (π.χ. τρόφιμα ή ενέργεια) και διατομεακά (π.χ. δίκτυο URGENCI - CSA).
- **Κυκλώματα Κ.ΑΛ.Ο.:** Οι αλυσίδες εφοδιασμού και διανομής αποτελούνται από τους πόρους, την παραγωγή,

τον μετασχηματισμό, τη διανομή και τη διαχείριση καταλοίπων αγαθών ή υπηρεσιών. Στην Κ.ΑΛ.Ο., υπάρχει η τάση προς μια μορφή κυκλικής οικονομίας, μειώνοντας όσο το δυνατόν περισσότερο την κατανάλωση ενέργειας και αποβλήτων. Τα κυκλώματα μπορούν να περιλαμβάνουν, επίσης, τις δραστηριότητες χρηματοδότησης, έρευνας και ανάπτυξης, μεταφορών και εφοδιασμού, προώθησης και επικοινωνίας που απαιτούνται καθόλη τη διαδικασία παραγωγής και εφοδιασμού. Σύμφωνα με τις αξίες και τις αρχές της Κ.ΑΛ.Ο., η αλληλέγγυα αναδιοργάνωση αυτών των αλυσίδων βασίζεται σε σχέσεις εμπιστοσύνης και αμοιβαίες εγγυήσεις μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων (παραγωγοί, τεχνίτες, παροχείς υπηρεσιών, καταναλωτές κ.λπ.) αυξάνοντας τα κοινά οφέλη όπως η κοινωνική συμπερίληψη, η αναδιανομή του πλούτου, η ισότητα, η διαφάνεια, η δημοκρατική συμμετοχή, υγιές περιβάλλον και πολλές άλλες θετικές επιπτώσεις για όλες τις εμπλεκόμενες κοινότητες.

- **Συμπράξεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.:** Η συνεργασία μεταξύ πρωτοβουλιών Κ.ΑΛ.Ο. αποσκοπεί τόσο στην ενίσχυση υφιστάμενων φορέων, όσο και στη δημιουργία νέων αλλά και στη σύλληψη νέων πρότζεκτ. Μπορεί να γίνει με διαφορετικούς τρόπους: με τη διεξαγωγή κοινών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με τη δημιουργία δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών μέσω τομεακών και τοπικών μη κερδοσκοπικών φορέων κ.λπ. Με τη σειρά τους, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να προωθούν υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις έτσι ότι οι εταιρείες που συνεργάζονται μαζί τους ως πάροχοι και προμηθευτές να αναλαμβάνουν πλήρως την κοινωνική και περιβαλλοντική τους ευθύνη.
- **Τοπική Ανάπτυξη:** Είναι η διαδικασία ανάπτυξης μιας περιοχής από δρώντες που ανήκουν σε αυτήν ή των οποίων η δραστηριότητα σε αυτήν έχει αντίκτυπο. Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται τη διαμόρφωση στρατηγικών, τη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή δράσεων που επιτρέπουν την κοινωνική συμμετοχή.
- **Βιωσιμότητα:** Υπάρχουν τρεις διαστάσεις της βιωσιμότητας: η οικονομική, η κοινωνική και η περιβαλλοντική. Στην Κ.ΑΛ.Ο., ο στόχος της οικονομικής βιωσιμότητας δεν μπορεί να διαχωριστεί από αυτούς της κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Ο στόχος της Κ.ΑΛ.Ο. είναι η προώθηση της οικονομίας με τρόπο που να βελτιώνει την ποιότητα της ζωής των ανθρώπων.

- Οι τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης «Triple bottom line» είναι ένα πλαίσιο αναφοράς που αποτελείται από τρία μέρη: κοινωνικό, περιβαλλοντικό (ή οικολογικό) και οικονομικό. Πολλοί φορείς έχουν υιοθετήσει το πλαίσιο αυτό για να αξιολογούν την απόδοσή τους μακροπρόθεσμα με στόχο να επιτύχουν μεγαλύτερη επιχειρηματική αξία. Στην Κ.Α.Λ.Ο., οι προτεραιότητες του Triple bottom line δηλαδή 'κέρδος-πλανήτης-άνθρωποι', αλλάζουν σειρά: 'άνθρωποι-πλανήτης-όφελος'.